

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 273/06-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. novembra 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť V. S., K., zastúpeného advokátkou JUDr. D. S., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 219/05 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Košiciach konaním vedenom pod sp. zn. 3 Co 219/05 p o r u š i l základné právo V. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Krajskému súdu v Košiciach p r i k a z u j e v konaní sp. zn. 3 Co 219/05 konať bez zbytočných prietáhov.

3. V. S. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je mu Krajský súd v Košiciach p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Krajský súd v Košiciach je p o v i n n ý uhradiť V. S. trovy právneho zastúpenia vo výške 8 682 Sk (slovom osemtisícšesťstoosemdesiatdva slovenských korún) na účet právnej zástupkyne JUDr. D. S., K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. augusta 2006 doručená sťažnosť V. S., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. D. S., K., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Krajským súdom v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní sp. zn. 3 Co 219/05.

1. Sťažovateľ okrem vyslovenia porušenia základného práva podľa označených článkov ústavy a dohovoru žiadal, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk a uložil krajskému súdu povinnosť náhrady trov jeho právneho zastúpenia.

2. Zo sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ 8. júla 2005 podal krajskému súdu odvolanie proti rozsudku Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v jeho pracovnoprávnej veci vedenej pod sp. zn. 39 C 144/05. Súdny spis bol

krajskému súdu doručený 18. júla 2005, ktorý nariadil odvolacie pojednávanie až na 21. september 2006.

Sťažovateľ podal 2. augusta 2006 predsedovi krajského súdu sťažnosť na prieťahy v konaní. Predseda krajského súdu v odpovedi na sťažnosť 11. augusta 2006 uviedol, že *„Odvolacie pojednávanie bude nariadené na deň 21. 9. 2006. Skorší termín nebol možný z objektívnych príčin“*.

Predmetné odvolacie konanie nebolo doteraz skončené. Postup krajského súdu považuje sťažovateľ za porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

3. Ústavný súd 14. septembra 2006 prijal sťažovateľovu sťažnosť na ďalšie konanie uznesením č. k. I. ÚS 273/06- 7.

4. Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci nemožno od ústneho pojednávania očakávať jej ďalšie objasnenie.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľa a k nej pripojených písomností, vyjadrení účastníkov konania a spisu okresného súdu sp. zn. 39 C 144/05 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Sťažovateľ podal okresnému súdu 21. októbra 2004 návrh na určenie, že výpoveď zo dňa 27. augusta 2004 daná mu odporcom (Dopravný podnik mesta K., a. s.) je neplatná.

Okresný súd rozhodol rozsudkom č. k. 39 C 144/05 z 2. júna 2005 tak, že *„zmenu návrhu rozšíriť petit návrhu o návrh na náhradu mzdy nepripúšťa. Návrh zamietá.*

Nepriznáva náhradu trov konania odporcovi“. Rozsudok bol doručený účastníkom 28., resp. 29. júna 2005.

Proti rozsudku podal sťažovateľ 1. júla 2005 odvolanie, ktoré bolo doručené okresnému súdu 8. júla 2005.

Súdny spis sp. zn. 39 C 144/05 bol 18. júla 2005 doručený krajskému súdu na odvolacie konanie. Veci bola pridelená sp. zn. 3 Co 219/05.

Krajský súd 14. augusta 2006 stanovil termín pojednávania na 21. september 2006.

Odporca sa k odvolaniu písomne vyjadril 28. augusta 2006.

Právna zástupkyňa sťažovateľa 18. septembra 2006 nahliadla do súdneho spisu a podaním z 19. septembra 2006 pred pojednávaním doložila do spisu mzdový nárok sťažovateľa.

Pojednávanie konané 21. septembra 2006 (prítomní sťažovateľ a právni zástupcovia účastníkov konania) bolo odročené na neurčito za účelom doplnenia dokazovania.

III.

1. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom krajského súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 219/05 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietáhov (...)“, resp. práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...“

2. Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr 1491/06 z 12. októbra 2006 uviedol: *„Podanú sťažnosť považujeme za dôvodnú, lebo v odvolacom konaní vedenom pod č. k. 3 Co 219/05 došlo k prietahom, ale z objektívnych príčin.*

Spis okresného súdu Košice II sp. zn. 39 C 144/2004 (správne má byť sp. zn. 39 C 144/05) bol krajskému súdu predložený na rozhodnutie o odvolaní žalobcu – sťažovateľa dňa 18. 7. 2005.

Dňom 31. 7. 2005 JUDr. F. odišla do predčasného starobného dôchodku a preto všetky veci, ktoré boli jej pridelené sa prerozdělili náhodným výberom medzi ostatné senáty. Táto vec pripadla senátu I Co a v rámci neho členke senátu JUDr. V.

Vzhľadom na to, že JUDr. V. vybavovala veci, ktoré jej boli skôr pridelené v rámci senátu I Co, ako aj na jej dlhodobú práceneschopnosť v mesiacoch apríl – jún a tiež na čerpanie dovolenky, odvolacie pojednávanie bolo nariadené dňa 11. 8. 2006 na deň 21. 9. 2006. Toto pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom zadováženia listinných dôkazov. (...)

3. Sťažovateľ v stanovisku z 23. októbra 2006 prostredníctvom svojej právnej zástupkyne k vyjadreniu krajského súdu uviedol: „*Ako zo stanoviska predsedu Krajského súdu v Košiciach vyplýva, tento uznáva ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako dôvodnú, s čím súhlasím, ale ďalej tvrdí, že k v sťažnosti namietaným prieťahom došlo s objektívnych príčin, s čím nemožno súhlasiť.*

Nesúhlasné moje stanovisko spočíva v tom, že aj keď spis bol pridelený pôvodne prvej členke senátu, tak u tejto bol spis len 13 dní, čo je zanedbateľná doba v porovnaní s tým, že u druhej členky senátu, ktorej bola vec sťažovateľa pridelená ležala bez povšimnutia počas jej práceneschopnosti viac ako 8 mesiacov, čo je už neprehliadnuteľná a takú dobu nečinnosti členky senátu v pracovnoprávnej veci nemožno tolerovať. V dôsledku toho uplynula zbytočne dlhá doba zbytočného prieťahu /viac ako 1 roka/, a preto neostávalo sťažovateľovi nič iné ako využiť prostriedok nápravy vo forme sťažnosti doručenej predsedovi súdu.

Pretože aj keď ťažko možno namietat' voči tomu, že členka senátu bola cca 3 mesiace (apríl, máj a jún 2006) dlhodobo práceneschopná, avšak aj v takom prípade domnievam sa bolo vhodné a bolo by aj súladné s rozvrhom práce Krajského súdu v Košiciach zverejnenom na internete aby vec sťažovateľa bola pridelená na prejednanie a rozhodnutie inej práceschopnej členke alebo členovi senátu, keď išlo a ešte stále aj ide o existenčný spor pre sťažovateľa. (...)

Upriamujem pozornosť ústavného súdu na fakt, že sťažovateľ už 16-ty mesiac čaká na rozhodnutie o svojom odvolaní v pracovnoprávnej veci a o jeho odvolaní v odvolacom konaní nebolo rozhodnuté dodnes.

Preto sťažovateľ zotrúva na svojej ústavnej sťažnosti v celom rozsahu...“.

4. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Judikatúra ESLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

4.1 Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom posúdenia je konanie v pracovnoprávnej veci, ktorého povaha si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnení účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 OSP) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 142/03, I. ÚS 145/03).

4.2 Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd bral do úvahy aj v posudzovanom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú pre rozhodnutie. Na základe týchto hľadísk predmetné odvolacie konanie nehodnotil ako právne a ani skutkovo zložité, ktorého doterajšia dĺžka by bola zásadne ovplyvnená, resp. závislá výlučne od zložitosti veci.

4.3 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená v jeho neprospech pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

4.4 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom krajského súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu vrátane významu predmetného konania pre jeho účastníkov.

4.4.A Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že konanie v posudzovanej veci od jej nápadu 21. októbra 2004 trvá dosiaľ bez jej právoplatného rozhodnutia už vyše dvoch rokov, z toho na krajskom súde vyše 15 mesiacov. Dobu odvolacieho konania vzhľadom na predmet (konanie o určenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru), jeho význam pre sťažovateľa, ako aj skutkové zistenia vyplývajúce zo súdneho spisu sp. zn. 39 C 144/05 považuje ústavný súd v danom prípade za neprimerane dlhú.

4.4.B V postupe krajského súdu v predmetnej veci zistil ústavný súd nečinnosť v období od 18. júla 2005 (nápad veci na krajský súd) do 21. septembra 2006 (pojednávanie), t. j. v trvaní vyše jedného roka.

Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priet'ahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu, či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkom súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním, napr. na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Na základe skutočností uvedených v bodoch 4.4.A a 4.4.B tejto časti odôvodnenia ústavný súd kvalifikuje doterajší postup krajského súdu v posudzovanom odvolacom konaní ako postup nesmerujúci k urýchlenému odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ počas doterajšieho priebehu konania nachádza. Ústavný súd konštatuje, že v predmetnom konaní došlo k priet'ahom, ktoré neboli spôsobené zložitost'ou veci, ani správaním účastníkov konania, ale postupom krajského súdu.

4.5 Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

5. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal krajskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

6. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 2 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

6.1 Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk z dôvodu, ktorým je „... *charakter jednoduchého konania o neplatnosť výpovede, a teda jeho pracovnoprávna povaha a najmä viac ako jeden rok trvajúci a naďalej pretrvávajúci pocit právnej neistoty sťažovateľa v skoré rozhodnutie o jeho odvolaní, ktoré rozhodnutie pre sťažovateľa má existenčný charakter.*“

6.2 Vzhľadom na okolnosti danej veci (najmä na jej predmet a význam pre sťažovateľa) ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľa dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj

finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa (pozri body 4.1 až 4.4 tejto časti), ako aj na predmet konania a jeho význam pre sťažovateľa považuje za primerané v požadovanej výške, t. j. v sume 30 000 Sk.

6.3 Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

7. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úspešnému sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou. Advokátka vykonala tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie (sťažnosť) zo 16. augusta 2006 a vyjadrenie z 23. októbra 2006. Odmena za jeden úkon právnych služieb (v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, t. j. 1/6 z výpočtového základu 16 380 Sk) je 2 730 Sk, čo predstavuje spolu s režijným paušálom 164 Sk sumu 2 894 Sk. Odmena advokátke za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom predstavuje spolu sumu (za tri úkony právnych služieb) 8 682 Sk.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

8. V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. novembra 2006